

ENKELE AANTEEKENINGEN BETREFFENDE DE VORENSTAANDE BANKCIJFERS.

In meer dan een opzicht zijn de bankcijfers van het vorige jaar zeer belangrijk.

Allereerst wordt de aandacht getrokken door den buitengewoon grooten goudvoorraad der Engelsche Bank. Terwijl deze bij den aanvang van 1894 nog slechts ongeveer 25 millioen pd. st. bedroeg, in den loop van dat jaar op ruim 39 millioen steeg, maar op het einde des jaars weder gedaald was op 32½ millioen, is hij in 1895 geklommen op ongeveer 44 millioen en was het eindcijfer des jaars ook genoegzaam het hoogste.

Met de stijging van den voorraad bij de Bank ging gepaard eene vermeerdering der binnenlandsche goudcirculatie.

Ziehier in hoofdtrekken de juiste loop der goudbeweging in Engeland. Wij ontleenen deze cijfers aan de maandelijksche statistieken der in- en uitvoeren en aan de wekelijksche mededeelingen ten aanzien van den gang van zaken bij de Bank.

De goudinvoeren in Engeland hebben in 1895 bedragen,	
in ronde cijfers	pd. st. 36.006.000
de uitvoeren	" 21.269.000
saldo der invoeren boven de uitvoeren . .	pd. st. 14.737.000

Daarentegen is volgens de bankstaten de goudvoorraad der Bank van 26 December 1894 tot 24 December 1895 vermeerderd van	pd. st. 32.540.000
op	" 43.630.000
zijnde vermeerdering	pd. st. 11.090.000

terwijl in hetzelfde tijdperk door de Bank per saldo voor de binnenlandsche circulatie was afgegeven	" 2.633.000
--	-------------

hierbij voegende vermeerdering van den goudvoorraad bij de Bank door aanvoer uit het buitenland van 24 December 1895 tot

1 Januari 1896, t. w.	" 737.000
komt men op een totaal van	pd. st. 14.460.000

zijnde genoegzaam hetzelfde cijfer als bovenvermeld.

Men weet dat de officieele statistiek der in- en uitvoeren van het goud nooit volkomen met de werkelijke beweging kan overeenkomen. Het blijkt echter uit de vorengaande cijfers, dat het verschil niet groot is.

Gaan wij nu eens de bijzonderheden na van de goubeweging met het buitenland, wat betreft de landen van herkomst en die waarheen werd uitgevoerd.

Per saldo bedroegen

van of naar	de Invoer	de Uitvoer
	in ponden sterling.	
Zweden	2.250	—
Duitschland	—	1.381.844
Nederland	565.427	—
Belgie	1.016.508	—
Frankrijk	42.447	—
Portugal	352.074	—
Spanje	62.574	—
Gibraltar	5.053	—
Malta	—	86.098
Egypte	90.244	—
Westkust van Afrika . .	128.229	—
Zuid-Afrika	2.733.781	—
Britsch-Indie	580.955	—
China	1.103.189	—
Japan	289.639	—
Australie	5.865.217	—
Britsch Noord-Amerika .	—	4.825
Brazilie	—	1.675.672
Overig Zuid-Amerika . .	—	1.765.521
Ver. Staten van Amerika	7.814.279	—
Andere landen	—	1.001.191
Totaal	<u>20.651.866</u>	<u>5.915.151</u>
Saldo invoer .	14.736.715	

Het meest belangrijke feit dat hieruit blijkt is, dat terwijl de wereldproductie van het goud in 1895 wordt berekend ongeveer 40 millioen pd. st. te hebben bedragen, van dit bedrag slechts ongeveer een vijfde deel zijn weg heeft gevonden naar Londen, de groote wereldmarkt der edele metalen, om van-

daaruit verder verspreid te worden of den voorraad der Engelsche bank te vermeerderen. Immers als aanvoeren van de groote centruns der goudproductie komen alleen in aanmerking die van Zuid-Afrika en Australië. De goudbeweging der Ver. Staten wordt, als bekend — trouwens wij komen daarop dadelijk terug — in hoofdzaak door geheel andere factoren dan de binnenlandsche productie beheerscht. Opmerkelijkst is, ten opzichte van het hier behandelde punt, de betrekkelijk geringe som van den goudaanvoer van Zuid-Afrika. De productie is er in 1895 gestegen tot 9 millioen pd. st. doch als saldo van aanvoer van daar vinden wij in bovenstaand overzicht slechts 2.700.000 pd. st. Toch heeft in werkelijkheid geheel de productie van Zuid-Afrika zijn weg naar Londen gevonden. De invoer van daar bedroeg namelijk 8.353.791 pd. st. doch hier stond tegenover een weder-uitvoer van gemunt goud van Engeland naar Zuid-Afrika van 5.620.010 pd. st. Met andere woorden: van de goudproductie van dit land, tegenwoordig het goudland bij uitnemendheid, is slechts ongeveer een derde aan de algemeene goud-circulatie ten goede gekomen.

Belangrijk in bovenstaand overzicht zijn nog de volgende cijfers: de uitvoer van bijkans $3\frac{1}{2}$ millioen pd. st. naar Zuid-Amerika d. i. voornamelijk naar Brazilië en Argentinië, ofschoon daar nog steeds de geldcirculatie uit papiergeld bestaat; voorts de uitvoer van bijkans 1.400.000 pd. st. naar Duitschland, dit in verband met hetgeen wij omtrent de goudbeweging daar te lande zullen hebben op te teekenen.

Tegenover de vermeerdering van den goudvoorraad der Engelsche Bank in 1895 staat vermindering van dezen bij de overige voornaamste Europeesche banken, de Fransche Bank, de Deutsche Rijksbank, de Belgische Nationale Bank en de Nederlandsche Bank.

Men weet dat van deze vier alleen de eerst- en de laatstgenoemde in hare periodieke staten den goud- en den zilvervoorraad afzonderlijk opvoeren, maar de beide anderen vermelden in de jaarverslagen de samenstelling van den metaalvoorraad op het einde des jaars in de bijzonderheden. Dank zij deze opgaven kunnen wij het volgende overzicht samenstellen; wij doen dit in ronde cijfers.

Engelsche Bank.

Goudvoorraad	26	December	1894	32 ⁵⁴	Mill. pd. st.
"	24	"	1895	43 ⁶³	" "
vermeerdering					11 ⁰⁹	Mill. pd. st.
					<u>= f 133.000.000</u>	

Daarentegen vermindering

Fransche Bank.

Goudvoorraad	27	Dec.	1894	frs. 2069	mill.
"	26	"	1895	" 1962	"
vermindering					frs. 107 mill. = f 51.360.000

Duitsche Rijksbank.

Goudvoorraad	31	Dec.	1894	Mk. 714	mill.
"	31	"	1895	" 570	"
vermindering					Mk. 144 mill. = - 85,000.000

Belgische Bank.

Goudvoorraad	31	Dec.	1894	frs. 103 ⁶	mill.
"	31	"	1895	" 87 ³	"
vermindering					frs. 16 ³ mill. = - 7.820.000

Nederlandsche Bank.

Goudvoorraad	29	Dec.	1894	f 49	mill.
"	28	"	1895	" 42 ⁹	"
vermindering				 = - 6.100.000
te zamen				 <u>f 150.280.000</u>

Voorts vinden wij in de Ver. Staten van Noord-Amerika:

totale beschikbare goudvoorraad der schatkist, d. i. inclusief					
de zoogenaamde goudreserve tegenover het staatspapierengeld,					
	31	December	1894	doll. 86 ² Mill.
	31	"	1895	" 63 ² "
vermindering				 doll. 23 Mill.

specievoorraad der Newyorker banken, in
hoofdzaak goud,

Einde December 1894 doll. 73⁷ Mill.

" " 1895 " 67¹ "

vermindering	" 6 ⁶ "
te zamen	<u>doll. 29⁶ Mill.</u>
zegge totale vermindering		<u>f 74.000.000</u>

Wij vonden hierboven dat de goudbeweging tusschen Londen en Deutschland een saldo ten voordeele van het laatstgenoemde land aanwees van 1.380.000 pd. st. en toch, vermindering van den goudvoorraad der Deutsche Rijksbank ten bedrage van 144 millioen mark.

De verklaring van dit verschijnsel moet gezocht worden in de vermeerdering der goudvoorraden van de Oostenrijksche en van de Russische regeering, vooral in dien der laatstgenoemde, welke in 1895 andermaal met een bedrag van ongeveer f 200 millioen is toegenomen.

De stand van zaken in Rusland ten opzichte der geldcirculatie is, volgens de jongste opgaven, de volgende: uitgegeven zijn papieren krediet-roebels 1.121.281.000 en hier staat tegenover een goudvoorraad in de schatkist en bij de Bank, tezamen bedragende 728.275.000 goudroebels, d. i. aannemende dat, gelijk verwacht wordt, Rusland tot de hervatting der speciebetalingen zou overgaan op de basis van $1\frac{1}{2}$ kredietroebel gelijk 1 goudroebel, een waarde van goud in kredietroebels van Rb. 1.092.412.500. In deze verhouding zou dus het totaal van het uitstaande papierengeld volledig door goud gedekt zijn. Aan de Russische regeering komt ontegenzeggelijk grooten lof toe voor de wijze waarop zij nu sedert eenige jaren rusteloos gearbeid heeft aan het hetstel der geldcirculatie op een gezonden grondslag. In hoeverre intusschen een dergelijke goudvoorraad ook reeds voldoende zou zijn om, altijd op de aangegeven verhouding die met de tegenwoordige waarde der kredietroebels overeenkomt, tot de hervatting der speciebetalingen over te gaan, is een vraag die niet zoo gemakkelijk te beslissen valt. De afhankelijkheid van Ruslands handelsbalans van den toestand der graanproductie daar te lande en de aanzienlijke betalingen, die Rusland jaarlijks aan het buitenland heeft te maken voor de renten der aldaar geplaatste staatsschuld, zijn altijd belangrijke factoren ten aanzien van den toestand van den geldomloop des lands.

De goudbeweging der Ver. Staten van Amerika wordt, zeiden wij, geenszins beheerscht door de binnenlandsche producte van het metaal. Ze is geheel afhankelijk van den munttoestand des lands, en op dezen heeft het bedrag der jaarlijksche productie geen overwegenden invloed. Door de regeering is tot

nog toe, trots de oppositie der zilverpartij, maar gesteund door de algemeene opinie in de meest invloedrijke handels- en financieele centrums, vastgehouden aan het beginsel der handhaving van den dollar op zijne goudwaarde. Ten gevolge der overmaat van door zilver gedekte, of ongedekte fiduciaire ruilmiddelen, is deze taak echter eene zeer moeilijke geworden. Te meer, omdat de regeering er nog niet in geslaagd is de machtiging te erlangen, om haar doel te bereiken door inkrimping der fiduciaire ruilmiddelen. En zonderling genoeg, is hiertegen het verzet schier algemeen. Zelfs in de organen der felste oppositie tegen de zilverpartij vindt men gedurig melding gemaakt van de bezwaren, waarmede te kampen is ter handhaving van den dollar op zijn goudwaarde, zonder dat aan de geldmarkt eenige spanning worde veroorzaakt. Alsof niet juist het natuurlijke geneesmiddel, de goudaanvoer uit den vreemde, slechts te verwachten ware van inkrimping der gezamenlijke ruilmiddelen. Het hulpmiddel waartoe de regeering nu, in den aanvang van 1895, voor de tweede maal haar toevlucht heeft genomen, bestaat in de uitgifte van rentegevende staatsschuld. Tot een nominaal bedrag van d. 62.317.500 werd die in Februari tegen betaling in goud uitgegeven. De goudvoorraad der schatkist die, den 12^{den} Februari, op ongeveer 41 millioen dollar gevallen was, steeg door de betalingen tegen deze obligatien allengs tot 107⁵ millioen per einde Juni, maar op het einde des jaars was hij weder op 63 millioen teruggevallen.

De totale gouduitvoer der Ver. Staten heeft in 1895 per saldo bedragen d. 72.065 687 ; hiervan aftrekkende het bedrag der binnenlandsche productie van het metaal, die begroot wordt op 47 millioen dollar, blijft vermindering der goudcirculatie, in ronde cijfers, 25 millioen dollar, waarbij komt het bedrag geabsorbeerd door het industrieel verbruik. Zooals wij hierboven aanteekenden, is de gezamenlijke goudvoorraad van de schatkist en de Newyorker banken in den loop des jaars per saldo, met 29⁶ millioen dollar afgenomen.

Belangrijk ten aanzien van den munttoestand en den financieelen toestand in Europa is nog de volgende vergelijking van de positie der twee grootste continentale circulatiebanken per einde 1894 en 1895.

Bij de Fransche Bank bedroegen in millioenen frs.

27 December 1894

de billettencirculatie . . .	3481	
" R. C. saldo's . . .	745	
te zamen . .	4226	
waartegenover stond		
goud-dekking . . .	2069	is 48 ⁷ pCt.
totale metaaldekking . . .	3310	" 78 ³ "

26 December 1895

de billettencirculatie . . .	3484	
" R. C. saldo's . . .	840	
te zamen . .	4324	
waartegenover stond		
goud-dekking . . .	1962	" 45 ⁴ "
totale metaaldekking . . .	3201	" 74 "

Bij de Duitsche Rijksbank bedroegen in millioenen Marken

31 December 1894

de billettencirculatie . . .	1211	
" R. C. saldo's . . .	435	
te zamen . .	1646	
waartegenover stond		
goud-dekking . . .	714	is 43 ⁴ pCt.
totale metaaldekking . . .	1014	" 61 ⁶ "

31 December 1895

de billettencirculatie . . .	1320	
" R. C. saldo's . . .	439	
te zamen . .	1759	
waartegenover stond		
goud-dekking . . .	571	" 32 ⁵ "
totale metaaldekking . . .	853	" 48 ⁵ "

Maken wij op dezelfde wijze de positie der Engelsche Bank op, zoo blijkt het volgende:

Millioenen pd. st.

26 December 1894.

Billettencirculatie . . .	25 ⁶ 7	
Gouvernements saldo's . . .	4 ² 6	
Particuliere saldo's . . .	32 ⁸ 2	
te zamen . .	62 ⁷ 5	
waartegenover stond		
Munt en muntmaterieel . .	32 ⁵ 4	is 51 ⁹ pCt.

Millioenen pd. st.
24 December 1895.

Billettencirculatie	26 ¹⁷
Gouvernements saldo's . . .	9 ⁴⁵
Particuliere saldo's	48 ⁴⁹
te zamen	<u>84¹¹</u>

waartegenover

Munt en muntmaterieel . . . 43⁶³ is 51⁷ pCt.

Staan wij ten slotte nog een oogenblik stil bij den loop van zaken bij de Nederlandsche Bank, zoo is het belangrijkste dat wij dienaangaande hebben op te teekenen, de vermindering der buitenlandsche portefeuille en van den goudvoorraad en daarmede samenvallende de achteruitgang van den beschikbaren metaalvoorraad, de surplus-dekking, in de laatste maanden des jaars.

Eene vergelijking van de positie der bank per einde 1894 en 1895 geeft het hieronder staande resultaat, waarbij wij opmerken ten aanzien der goud-dekking ook in aanmerking te hebben genomen de buitenlandsche portefeuille. Immers al behoort deze niet tot de eigenlijke dekking der gezamenlijke obligo's, waar het betreft de beoordeeling der middelen van de Bank om te voldoen aan behoeften tot remises naar het buitenland, daar moet rekening gehouden worden zoowel met deze portefeuille als met den goudvoorraad.

In Millioenen guldens.

bedroegen 29 December 1894

de billettencirculatie	202 ⁹
de bankass. & R. C. saldo's . . .	9 ⁴
te zamen	<u>212³</u>

waartegenover stond

Munt en muntmaterieel 131⁶ is 62 pCt.
of

Munt en muntm. Goud . . . 49

Buitenlandsche Portefeuille . 23⁸

te zamen . . . 72⁸ " 34³ "

28 December 1895

de billettencirculatie	206 ⁰
de bankass. & R. C. saldo's . . .	8 ²
te zamen	<u>214²</u>

In millioenen guldens.

28 December 1895.

waartegenover stond

Munt en muntmaterieel	125 ¹	is	58 ⁴	pCt.
of				
Munt en muntm. Goud	42 ⁹			
Buitenlandsche Portefeuille . .	17 ⁵			
te zamen	60 ¹	"	28 ²	"

Merken wij dadelijk op dat in dezen loop van zaken niets verontrustends is. De Nederlandsche Bank wordt steeds met zoo groote voorzichtigheid bestuurd, hare beschikbare middelen zijn in den regel zoo bijzonder ruim, dat wanneer eens tijdelijk hare surplus-dekking eenige vermindering ondergaat, hierin niets bezwarends is te vinden. En nog minder ware dit het geval, nog minder reden zou er voor de Bank bestaan om hare beschikbare middelen op het gewoonlijk bijzonder hooge standpunt te handhaven, indien niet nog altijd het bankbestuur wel nolens volens gedwongen ware zoowel munt-politiek als bankpolitiek te voeren. De vermindering harer surplus-dekking, veroorzaakt door gouduitvoer naar het buitenland, die op haarzelve ter nauwernood te tellen ware, krijgt een veel grootere beteekenis door de mate waarin daardoor de totale goud-dekking wordt aangedaan.

Tot den gouduitvoer der laatste maanden van het vorige jaar schijnen de goederenhandel en de fondsenhandel te hebben samengewerkt. Onze handelsuitvoeren en bepaaldelijk de veeuitvoer worden gezegd eenige vermindering te hebben ondergaan. En zeer zeker heeft Nederland in het afgelopen jaar betrekkelijk veel buitenlandsche fondsen opgenomen; zoo werd hier ruim deelgenomen in de Russisch-Chineesche leening en hadden belangrijke inkoopplaatsen van eenige Russische en Oostenrijk-Hongaarsche, alsmede van Amerikaansche fondsen.

Naast deze algemeene oorzaken is er echter nog eene van bijzonderen aard te noemen. Het zijn de disconteeringen van Schatkistpromessen bij de Nederlandsche Bank. Het is geen toevallige samenloop van omstandigheden dat toen in April 1895 hiermede een aanvang werd gemaakt, al dadelijk eerlang eene vermindering volgde zoowel van de surplus-dekking

als van de totale goud-middelen der bank, en dat op nog ruimer schaal die verschijnselen werden waargenomen toen later in het jaar deze disconteeringen nog in omvang toenamen. Waren die promessen aan de open markt gebracht, ze zouden eene inkrimping hebben veroorzaakt der vlottende middelen van deze, of ze zouden eene plaatsing hebben gevonden in het buitenland en daardoor de binnenlandsche geldmarkt onaangeroerd hebben gelaten. Maar bij de Nederlandsche Bank ondergebracht, was het rechtstreeksche gevolg eene uitzetting der fiduciaire circulatie, die niet in de behoeften der geldmarkt haar oorsprong vond. Met andere woorden, eene verruiming der middelen van de open markt, waardoor opname van fondsen van de buitenlandsche markten in de hand werd gewerkt. Op deze wijze hebben die disconteeringen ontegenzeglijk hun invloed doen gevoelen ter bevordering van gouduitvoer naar het buitenland. Het is eene vingerwijzing dat, werd het wenschelijk die goudstrooming te keeren, eene daling der wisselkoersen te veroorzaken, daartoe een middel te vinden zal zijn in de overbrenging dier promessen naar de open markt.

Nog eene opmerking dringt zich bij deze gelegenheid aan ons op. De Nederlandsche Bank bepaalt zich, als bekend is, bij hare disconteeringen tot die waartoe zij de gelegenheid vindt tot haren algemeenen discountkoers. Zij komt niet, gelijk b. v. de Deutsche Reichsbank doet, aan de open markt om daar, beneden haren officieelen koers, wissels op te nemen wanneer en voor zooveel het haar schikt. Het gevolg is, dat wanneer er een eenigszins belangrijk onderscheid bestaat tusschen haar discountkoers en dien der openbare markt en zij geen aanleiding heeft tot algemeene verlaging harer geldkoersen, haar invloed op den stand der geldmarkt eene zeer beperkte is. Het zou toch wel eens overwogen mogen worden of dit een wenschelijke toestand is. Let men op de disconto-portefeuille der bank in het verlopen jaar wat betreft deze te Amsterdam en Rotterdam, de eigenlijke discontoportefeuille, en trekt men daarvan af het bedrag der zooeven besproken schatkistpromessen, zoo bemerkt men hoe luttel die eigenlijke disconto-portefeuille was. Het kon ook niet anders bij een discountkoers der Bank van $2\frac{1}{2}$ pCt. en een discountkoers aan

de open markt van aanhoudend beneden de 2 pCt. en dikwijls slechts 1½ pCt. en nog lager. Maar het spreekt van zelf dat onder zulke omstandigheden de Bank de geldmarkt niet beheerscht, haar invloed op deze tijdelijk genoegzaam nul is. Wil zij dan op den stand der wisselkoersen invloed uitoefenen, haar ontbreekt daartoe het krachtigste middel. Maar nam zij ook, op de aangegeven wijze, wissels op aan de open markt, zij zou ten allen tijde door de mate waarin zij aan deze disconteeringen gevolg gaf, of door zich daarin te beperken en eventueel door zich tijdelijk geheel terug te trekken, grooten invloed op de geldmarkt uitoefenen.

Amsterdam, Maart 1896.

G. M. BOISSEVAIN.
